

DUY'un Faturası Halka Çıkarılıyor!

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK), TETAŞ'ın zam talebine olumlu yanıt vermiş, üstelik geriye dönük olarak 1 Eylül 2006 tarihinden itibaren yüzde 23 oranında zammın yürürlüğe konulmasını onaylamıştır. Böylece 1 Temmuz elektrik kesintisinin ardından ortaya atılan Dengeleme ve Uzlaştırma Yönetmeliği (DUY) ve serbestleştirme uygulamalarının maskesi düşmüş, uygulama gereği kaçınılmaz olduğunu vurguladığımız fiyat artışları açığa çıkmıştır. Daha dağıtım şirketlerinin özelleştirmesi başlamadan pahalı elektrik uygulaması yürürlüğe sokulmaktadır. DUY'un terazisi şaşmış, halkın yararına olacağı iddia edilen denge ve uzlaşma pahalı elektriğe dönüşmüştür.

TEDAŞ'ın 20 bölgede oluşturduğu dağıtım şirketleriyle özelleştirme süreci kapsamında işletme hakkı devir sözleşmeleri yapılmış, elektrik satış anlaşmaları imzalanmıştır. Dağıtım şirketleri 2006-2010 yılları arasında serbest olmayan tüketicilere, yani yılda 6 milyon kilovatsaatın altında elektrik kullanan tüketicilere satacakları elektrik enerjisinin yüzde 85'ini TETAŞ'tan ve EÜAŞ'tan sağlayacaklardır. Böylece TETAŞ, kamuya ait santralleri işleten EÜAŞ'ın ucuz elektriğinden büyük ölçüde mahrum kalmıştır.

TETAŞ, alım garantili Yap-İşlet-Devret (YİD) ve Yap-İşlet (Yİ) santrallerinden, işletme hakkı devredilen (İHD) santrallerden yüksek fiyatlı elektrik satın almak zorunda bırakılmıştır.

TETAŞ'ın bu fahiş fiyatlı santrallerin yanı sıra kamu santrallerinden oluşturduğu 32 bin megavatlık portföyü, 1 Ağustos 2006 tarihinde yürürlüğe giren Dengeleme ve Uzlaştırma sisteminin ardından EÜAŞ bölünerek oluşturulan 6 portföy şirketinin (özelleştirme kapsamına alınan üretim şirketleri) de kapsam dışına çıkarılmasıyla 16 bin megavata düştü.

DUY sonrası dönemde TETAŞ'ın elektrik portföyünün 8 bin 920 megavattı YİD, Yİ ve İHD santrallerinden oluşurken, EÜAŞ'ın TETAŞ'ın portföyündeki payı 7 bin 55 megavata geriledi. Böylece yüksek fiyatlı ve alım garantili olan YİD, Yİ ve İHD santrallerinin TETAŞ portföyündeki payı yüzde 28'den yüzde 56'ya yükseldi.

% 25 Zam Halka Yansıtırsa, Halktan Fazladan 1.6 Milyar YTL Tahsil Edilecek, Ayrıca TETAŞ'ın da 2.5 milyar YTL Kamu Zararı Oluşacak TETAŞ'ın satış yaptığı elektrik miktarı açısından bakıldığında ise, portföyünde 1 Ağustos'tan itibaren 85 milyar kilovatsaatlik elektrik enerjisi kalmıştır. Bunun 59 milyar kilovatsaatı YİD, Yİ ve İHD santrallerinden satın alınan elektrikten oluşmaktadır. Kalan 26 milyar kilovatsaatlik elektrik ise EÜAŞ'tan satın alınmaktadır. Buna göre TETAŞ'ın satacağı elektrik enerjisi miktarı içinde Yİ, YİD ve İHD santrallerinin payı yüzde 44 düzeyinde bulunurken, DUY'dan sonra yüzde 70'e çıkmış, böylece bu santrallerin TETAŞ'ın enerji maliyetindeki payı da yüzde 55'ten yüzde 86.25'e dayanmıştır.

TETAŞ'ın elektrik kilovatsaat satış fiyatını 8.61 YKr'den yüzde 23 zamlı 10.59'a çıkarması aslında TETAŞ'ın YİD, Yİ ve İHD santralleri nedeniyle üstlendiği maliyeti de karşılamamaktadır. TETAŞ'ın maliyetini dengeleyebilmesi için elektrik satış fiyatını 13.52 YKr'ye kadar çıkarması gerekmektedir. Bu durumda kullanıcılar kilovatsaat başına yapılan 1.98 YKr'lik zam nedeniyle 85 milyar kilovatsaatlik elektrik miktarı üzerinden 1.6 milyar YTL daha fazla para ödemek zorunda kalacaktır. Diğer yandan TETAŞ'a yazılan kamu zararının Hazine üzerinden halkın vergileriyle karşılanması söz konusu olacaktır. Hazine'nin TETAŞ üzerinden üstleneceği zararın boyutu ise kilovatsaat başına 2.93 YKr olmak üzere 85 milyar kilovatsaat üzerinden 2.5 milyar YTL'ye ulaşacaktır.

Daha önceden kamu santrallerinden aldığı düşük fiyatlı elektrik ile yüksek maliyetli özel santrallerden alınan elektriği bir havuzda toplayıp paçal fiyat uygulayabilen TETAŞ, bugün ancak yüksek maliyetlerin ortalama fiyatını alabilir noktaya gelmiştir. TETAŞ'ın açmazı, özellikle 2007 yılından itibaren daha da büyüyecektir. Kamunun elindeki hidroelektrik santrallerinin ve termik santrallerinin de özelleştirilmesiyle hep birlikte daha yüksek elektrik fiyatlarıyla karşı karşıya kalacağız. Elektrik Mühendisleri Odası, Dengeleme ve Uzlaştırma sistemiyle birlikte elektriğe zam yapıldığını ve bu zammın aşamalı olarak

tüketicie yansıtılacağını daha önce ifade etmiştir. Aydınlatmaya sabit ücret uygulayarak bu zararı telafi etme arayışından Odamızın girişimleriyle vazgeçilmiştir. Bu sefer de TETAŞ'ın yaptığı zamlı TEDAŞ'ın alım maliyetleri artırılmaktadır. Tüm bu yaşananlar elektrik üretiminde yapılan özelleştirme uygulamalarının sonucudur.

TEDAŞ'ın zammı yansıtılmaması halinde, zaten TEDAŞ'dan yana tahsilat sıkıntısı çeken TETAŞ için bu durum daha da vahim bir konuma gelecektir.

Bugün TETAŞ'ın dağıtım şirketlerine satış fiyatını arttırması, elbette bir biçimde tüketici tarifelerine yansıtılacaktır. Enerji fiyatları pek çok alanda belirleyicidir. Yalnızca küçük tüketiciler kullandıkları elektrik için fahiş fiyatlar ödemekle kalmayacaklar, aynı zamanda elektrik maliyetlerinin artmasına paralel olarak sanayi kuruluşlarının da fiyat artışı yapması sonucu zincirleme olarak pek çok ürünü zamlı olarak almak zorunda kalacaklardır. (DUY uygulaması sonucu, otoprodöktörler sanayiciye sattıkları elektrik enerjisine geçtiğimiz günlerde % 25 oranında zam yapmışlardı.) Bu durum Türkiye'nin genel ekonomi dengesi için de önemli bir tehdit oluşturmaktadır.

TETAŞ'ın dağıtım şirketlerinin elektrik alışı fiyatlarına yaptığı zammın tüketicilere yansıtılmasına henüz karar verilmediğinden söz edilmektedir. Bu zammın tüketiciye bugün yansıtılmaması da bir anlam ifade etmeyecektir.

Ya bu kamu zararı olarak yine halkımızın vergileriyle finanse edilecektir ya da dağıtım özelleştirmelerinin gerçekleştirilmesiyle zaten fiyatların doğrudan artması olanağı sağlanacaktır. Çünkü dağıtım özelleştirmesine yönelik olarak geçtiğimiz günlerde yayınlanan tarife sistemiyle tüm maliyetlerin doğrudan tüketiciye yansıtılması öngörülmüştür.

Enerji alanında ülkemizi kaos içerisinde bırakan bu uygulamalardan kurtulmanın tek yolu, elektrik alanında özelleştirmelere son verilmesi ve yeniden kamulaştırma hareketi başlatılmasıdır. Bu nedenle halkımıza da "Enerjiye sahip çık, geleceğini karartma" çağrısında bulunuyoruz.